

Михайло Димид

Не до миру прямує єп. А. Горняк у екзархаті УКЦеркви у Вел. Британії

Аналіза деяких висловів «Різдвяного Звернення» і «До церковної ситуації в Англії», що появились в «Церковних вістях», Лондон, у світлі декрету «Про пастирський Уряд Єпископів у Церкві» Другого Ватиканського Собору.

В останньому числі, за січень 1985 р., «Церковних Вістей», Лондон — Велика Британія, можна знов прочитати відомі істини, тобто нічого нового, що не було дотепер сказане чи друковане. Завжди повторюваний той самий рефрен, вже добре знаний всім тим, які зблизька чи навіть здалека приглядаються до структуральних проблем Української Католицької Церкви. Існує лише одна зміна, але важлива: змінився об'єкт, що його б'ють єп. Августин (Горняк) разом із своїми прихильниками. Коли Блаженніший Патріярх Йосиф спочив з Богом, то, докінчуючи на нього нападати, почалися атаки на Конгрегацію для Східних Церков, також з деякими несміливими натяками на самого архиєпископа Мирослава-Степана (Марусина).

Цікаво прослідкувати нову стратегію! Виглядає, що вже сьогодні єп. Августин не так готовий слухати Римський Апостольський Престіл, як це він до недавня твердив.

Римський Апостольський Престіл суспендував священників, Римський Апостольський Престіл зняв суспензи з тих священників. Так само, як колись єп. Августин повідомляв англійські католицькі й некатолицькі чинники про суспензи, так само й нині повинен радіти і в християнсько-братерському дусі повідомляти і звіщати чужим і всім своїм, що суспензи зняті.

Однак, єп. Августин не є таким; він в практиці не прощає, бо «Церковні Вісті», офіціоз єп. Горняка, твердить: «бо поблажливу ініціативу Східньої Конгрегації, якої автором є теперішній Секретар Архиєпископ Мирослав Марусин, прийняв наш Владика з великим застереженням», не з радістю в серці, що ось неприємна справа полагоджується, так, як би це належало доброму пастиреві, який любить своїх овець.

Декрет «Про єпископів», II Ват. Соб. 11 пише:

Поодинокі єпископи, яким доручено старання про окрему Церкву, під владою Найвищого Архиєрея, як властиві, порядочні й безпосередні їх пастирі, упашують в імені Господнім свої овечки, виконуючи над ними службу вчительську, освячувальну й управління. Нехай вони, однак, визнають права, які належаться правно чи то патріярхам, а чи й іншим ієрархічним Властям.

А свому апостольському урядові єпископи нехай посвячують себе як свідки Христові перед усіма людьми, не тільки стараючись про тих, які вже ідуть за князем пастирів, але нехай посвячуються цілою душею і для тих, які в який-будь спосіб відхилились від дороги правди або й не знають Христової Євангелії та спасительного милосердя, поки остаточно всі не ходитимуть «в усьому, що добре, що справедливе та правдиве» (Єф. 5,9).

А якщо владика Августин уважає «священників-ребеліантів» і більшу частину свого стада «тими, які відхилились від дороги правди», то тим більше має любити їх і радіти, бо каже Господь (Лука, 15. 4-6): «Котрий з вас чоловік, мавши сотню овець загубивши одну з них, не покине в пустині тих дев'ятидесяти й дев'яти та й не піде шукати загину лої, аж поки не знайде її? А, знайшовши, кладе на рамена свої та радіє...»

Єп. Августин пише в своєму «Різдвяному Зверненні»: «вже простив і дальше прощаю» і «закликаю повернутися». Так, це гарні слова, але запитаймо себе, чи вони можливі до здійснення чи це тільки порожні слова, кинені на вітер? Бо в дальшій недописаній статті офіціозу єпископа, що значить сам єпископ за цю відповідає перед законом, пише: «Цей експеримент... поблажливі ініціативи можна лише до часу толерувати!» «Владика буде змушений суспендувати священників-ребеліантів...» «Не виключаються ще й інші демарші». «Іншого виходу не буде...»

Інакше кажучи, владика готовий простити ,якщо парафіяни повернуться і схочуть покоритися йому, а це таке саме поступування, як про це нам вже Матей (4,9) говорить, розказуючи про диявола, що взяв Ісуса на гору і, показуючи йому весь світ, сказав: «Оце все дам Тобі, якщо впадеш і мені поклонишся!»

Поступування єп. Августина не є тотожне з тим, що робить добрий пастир, про що нам Іван (10, 1-6) розповідає так: «Воротар відчиняє йому, і його голосу слухають вівці; і свої вівці він кличе по йменню, і випроваджує їх... і вівці слідом за ним ідуть, бо знають голос його. За чужим же не підуть вони, а будуть втікати від нього, — бо не знають вони його голосу».

Декрет «Про єпископів» 13 пише:

А що треба, щоб Церква ввійшла в діалог з людською суспільністю, серед якої живе, є обов'язком передовсім єпископів наблизитися до людей і старатися ввійти з ними в діалог та його підтримувати. Щоб у цих спасительних діалогах завсіди були поєднані правда з любов'ю, розуміння з прихильністю, треба, щоб визначалися вони ясністю мови разом з смиренням і лагідністю, а також належною розсудливістю, поєднаною з довір'ям, яке — піддержуючи приязнь — є спосібне з'єднати душі.

Жодного діалогу єп. Августин не провадить, навпаки, він атакує так званих «стецьківців в Англії», каже, що «треба тих священників-ребеліантів забрати з Англії, а нових не присилати». Може, шкода, що нема т.зв. Інквізиції. Досьогодні нема конкретних даних, що якась партія веде боротьбу проти єп. Августина у Великій Британії. Ніколи такої заяви ніде не було опубліковано з підписом партії. А що миряни-християни належать до партій чи до якоїсь специфічної організації, про яку мова у «Церковних Вістях», — це їх право й обов'язок, після науки Івана Павла II, щоб всі християни-миряни брали участь в соціальному і політичному житті, а владика це має шанувати, не повинен пхатися й осуджувати після приналежности до партії, бо вже згадуваний декрет «Про єпископів» 16 пише:

Щоб могли подбати щокраще про благо кожного з вірних, відповідно до його обставин, нехай стараються пізнати їхні потреби в тих соціальних умовах, в яких вони проживають, вживши підхожих засобів, передовсім же соціальних досліджувань. Хай покажуться печалливими супроти кожного, якого хто не був би віку, стану чи національності, чи то громадян, чи й пришельців і подорожніх. В цій душпастирській дбайливості нехай залишають за своїми вірними належну їм у справах Церкви ролю, признаючи також їхнє право і обов'язок активно співпрацювати на будівництво Таїнственного Тіла Христового».

Знову і тут мусимо ствердити, що такого наміру в єп. Августина немає. Він арогантно, проти всякого сенсу і католицької доктрини пише: «Після короткого часу, навіть до одного року, люди, які ще мають віру в серці, піchnуть вертатися до наших церков. А за ними прийдуть інші, одні скоріше, другі пізніше».

Це також зовсім суперечить тому, про що говорить документ «Про єпископів» 15 і 16:

Тому нехай постійно стараються, щоб вірні глибше пізнавали і жили пасхальне таїнство, через Євхаристію, щоб творили одне, тісно спаяне Тіло, в одності любови Христової; «пильно перебуваючи в молитві і служінні слова» (Діян. 6, 4), нехай трудяться, щоб усі, поручені їх опіці, були однозгідні в молитві та щоб зростали в ласці прийманням св. Тайн і були вірними свідками Господа...

Пам'ятаючи на обов'язок давати приклад святости, в любові, смиренности й простоті життя.

В виконуванні уряду батька і пастиря, нехай єпископи будуть посеред своїх, як ті, що служать... добрі пастирі, які знають свої овечки і яких і вони знають; справжні батьки, що відзначаються духом любови і старання про всіх, чийй владі, даній з Божої волі, всі з вдячністю підчиняються. Цілу сім'ю своєї пастви нехай так збирають в одне й оформляють, щоб усі, свідомі своїх обов'язків, жили і працювали в спільноті любови.

А щоб єпископи, «готові на всяке добре діло» (2 Тим. 2, 21) і «все терплячи ради

вибраних» (2 Тим. 2, 10), могли це з успіхом здійснити, треба їм так укласти своє життя, щоб було воно пристосоване до потреб часів.

«... Ті, що ще мають віру в серці... почнуть вертатися!» А що з тими, що вже втратили віру? А що, з тими, що вже помирали? А що з молодими, яким не була сповіщена Христова Благовість? Бо декрет «Про єпископів» 14 пише, що це вони були за це відповідальні:

Нехай пильнують, щоб катехитичний вишкіл, напрямлений до того, щоб віра в людей, просвічена наукою, ставала щораз то живіша, виразніша і дійовіша, подавати дуже старанно і дітям, і молоді, але й доростаючим і дорослим...

Так, незалежно від різних можливих кон'юнктур, єпископ відповідальний за постачання Святих Тайн вірним, науку релігії — він мусить знайти для цього відповідні дороги до народу, він той, на кого Собор накладає обов'язок провадити діалог.

Крім нездібности християнського прощення й діалогу, тобто пасторального підходу до людей і до справ, бачимо ще в «Церковних Вістях» виразну зухвалість єп. Августина проти Римської Курії. Сьогодні він хоче витиснути тих, які його вчора ще підтримували, так що виховала собі Конгрегація для Східніх Церков учеників, які нині показують роги своєму вихователю.

Він вчить Конгрегацію канонічного права, фактично каже, що вже нема порядку у Ватикані. Бо «передше, за попереднього проводу, коли юристом був о. д-р Прелат Юрій Милянник, відчувався в Конгрегації більш принципіальний та послідовний підхід до справ Екзархату».

Хоч у практиці в науковому світі Ю. Милянник ніде не визначився як помітний знавець східнього канонічного права, бо ніякої наукової праці не видав. Треба, однак, ствердити, що Ю. Милянник не є спеціалістом східнього канонічного права за студіями, бо він вивчав латинське право, і що саме за нього виник горезвісний конфлікт в Англії.

Тепер, замість доктора латинського права, Конгрегація для Східніх Церков має доктора і професора східнього канонічного права, так що може з цієї причини справи йдуть краще, тобто гірше для єп. Августина.

Дальша арогантність у вченні канонічного права з боку єп. Августина є факт, що сам архієпископ Мирослав Степан (Марусин) був п'ять років віцепрезидентом Папської Кодифікаційної Комісії для Переверення Східнього Канонічного Права і день у день впродовж того часу займався східнім канонічним правом.

Натомість, читаючи «Церковні Вісті», видно, що єп. Августин не має достатньо фундаментальних правничих основ і прецизности. Ось деякі приклади: «Апостольська Столиця суспендувала священників-ребеліантів, а першу церкву в Галіфаксі деклярувала неважною». Хто це така «Апостольська Столиця»? Рим, Антіохія, Єрусалим, а, може, вона десь в Індії, де був св. Тома? Сьогодні навіть у ватиканських документах уживають «Римський Апостольський Престіл», бо є різні апостольські престולי. А що це означає: «церкву... деклярувати неважною»? Чи була колись якась деклярація?

А далі говориться в «Церковних Вістях» про освячення церкви, але це свячення все ж таки не є тайною, а тільки сакраменталією. Інше таке речення: «Наша церковна ситуація в Англії є нині дуже подібна до с[ш]трайку вугле[и]копів. Уряд застосував твердий підхід, на ніякі уступки не пішов, і вугле[и]копи після однорічного с[ш]трайку залишають своїх унійних провідників і вертаються до праці».

Таке порівняння цивільного суспільства з суспільством, яке є Церквою, тобто Таїнственным Тілом самого Ісуса Христа, і старання достосовувати цивільні методи в церковному суспільстві є незнанням канонічного права. Це приводить насміх церковні закони, для тих, які не мають можливості самі перевірити, що єпископ говорить неправду. Церковні закони не є цього кольориту, але через таких людей, як єп. Августин, які дають такі погані інтерпретації законам, вони стають розкладовим елементом, замість бути будуючим,

як це було в думках тих, які їх складали.

Ще інший приклад незнання закону. Як може єпископ через «Церковні Вісті» очорнювати ОУН(р), коли ОУН(р) ніколи не виступала проти нього. Мене саме дивує, що Ярослав Стецько не процесується з єп. Августином у церковному суді чи навіть у цивільному, бо справа ця вийшла далеко поза Церкву. Це, на мою думку, свідчить багато більше на користь ОУН(р), ніж на користь єп. Августина.

Дуже вимовним і багатозначним фактом є те, що так званий Синод Української Католицької Ієрархії «пропонував», а Конгрегація для Східніх Церков «пробувала» в 1983 р. перенести єп. Августина до Саскатуну. Свідчить це про те, що тоді «пізнали-збагнули ситуацію в Англії», пізнали зухвалість, непримиренність, непасторальність, несоціальність єп. Августина, так, як ми це проаналізували, порівнюючи «Церковні Вісті» з Христовою Наукою, написаною в Святому Письмі й через науку Церкви в II Ватиканському Соборі.

Цікаво, що зробить Конгрегація для Східніх Церков, коли єп. Августин буде змушений суспендувати «священиків-ребеліантів» на своїй території, а теж в подібний спосіб поступати з священиками-гістьми з-поза Англії, що їх висилає Конгрегація для Східніх Церков?

Цікаво, що значать вирази: «Не виключаються ще й інші демарші» і «іншого виходу не буде, не зважаючи на таку чи іншу реакцію куріяльних чинників»?

Те, що ніби сказав Іван Павло II до єп. Августина і передає нам офіціоз, його «Церковні Вісті», звучить так: «Ви остаєтеся там, де досі були!» Це кидає погане світло на римського владику, який себе насамперед представляє пастирем свого римського стада. Однак, ця його позиція зовсім не пасторальна!

З того можна подумати, що Іван-Павло II замість простудіювати справу, то йому не дуже залежить, щоб не сказати «цілком не залежить», про добро душ наших людей у Великобританії. Ми, очевидно, віримо, що воно так не є.

Інший вислів Івана Павла II, що Блаженніший Йосиф боровся за справедливу справу, трохи противорічить тому, що нам каже єп. Августин.

Цікаво, чи Іван Павло II підтримує єп. Августина в його чистці, бо тепер він опинився на самоті й він це відчуває, тому опирається на особисту підтримку римського Папи, бо Римська Курія вже побачила, яка ситуація настала в Англії і з яким квіслінгом вона має справу. Тепер єп. Августин хоче втягнути самого Івана Павла II, коли твердить: «Будь-яка персональна санкція для Владики, без відома Святішого Отця, не станеться» (підкреслення «Церковних Вістей»), Мабуть, не відомо, а може й відомо, але він того не хоче знати, що слова Папи на приватній авдієнції без авторитативних свідків не мають правничого значення.

Зовсім абсурдне є останнє порівняння терпіння Блаженнішого Йосифа з терпінням єп. Августина — ніби Ватикан одного не карав, то й тепер не буде карати другого. Один терпів за віру святу і за єдність з Петром, другий — за дурну, мертву букву закону; також злочинець терпить, коли його заарештують і карають. Ніхто не має, на щастя, наміру у Ватикані рівняти ті різні терпіння.

Як підсумок нашого дуже поверхового розгляду, скажемо, що єп. Августин ніби збирається гасити вогонь, але далі настирливо підливає олію, так, що ледве чи колись згасить той вогонь, ледве чи колись під його проводом може настати згода у Великій Британії.

А щодо церковних законів про все вищезгадане, то вони такого змісту:

Якщо єпархія поділена, єпископ не може сповнити свого завдання — скликати і провадити Євхаристійне Зібрання. Навіть якщо він має рацію, то повинен в сумлінні зректися свого уряду.

Він, що має бути центром, вже не є ним — нема центру релігійного життя в тій єпархії.

Це проблема величезної ваги. Не зможе він ніколи бути носієм миру. Ще до того, коли він сам особисто був вмішаний у сварках і поділах, не можливо йому ніяк сповняти свій уряд пастиря всіх душ. Єпископ, якого більшість, чи навіть дві третіх чи й половина вірних не хоче,

проти якого діє «одієм плєбіс», не може чинити добра. Він має тоді мати ту духовну силу — пізнати, признати свої недотягнення, свою нездібність, наприклад, провадити діалоги зі всіма компонентами його народу. І має він відступити в мирі і в Господній тиші.

Такий є дух Церкви в цих справах після декрету «Про єпископів», що його число 21 каже нам:

Тому ж, що пастирський уряд єпископів с такої великої ваги та значення, єпархіяльні єпископи та інші, зрівняні з ними по праву, якщо вони, з-за похилого віку чи з іншої важливої причини, стали б менше спосібні до виконання свого уряду, настійливо упрошуються, щоб — або самохіть, або на пропозицію компетентної влади — подали зречення з уряду.